

يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنْ
السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَى أَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا أَرِنَا
اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا
الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَنْ
ذَلِكَ وَآتَيْنَا مُوسَى سُلْطَانًا مُبِينًا (153) وَرَفَعْنَا
فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمْ ادْخُلُوا الْبَابَ
سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا
مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا (154) فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ وَ
كُفْرِهِمْ بِآيَاتِ اللَّهِ وَ قَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَ
قَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا
يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا (155) وَ بِكُفْرِهِمْ وَ قَوْلِهِمْ عَلَى
مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا (156) وَ قَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا

الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا
 صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ
 لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتَّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا
 قَتَلُوهُ يَقِينًا (157) بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ
 عَزِيزًا حَكِيمًا (158) وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا
 لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ
 شَهِيدًا (159) فَبِظُلْمٍ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا
 عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ وَ بَصَدَّهِمْ عَنْ سَبِيلِ
 اللَّهِ كَثِيرًا (160) وَأَخَذَهُمُ الرَّبُّ وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَ
 أَكَلِهِمْ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
 مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا (161) لَكِنَّ الرَّاْسِخُونَ فِي الْعِلْمِ
 مِنْهُمْ وَ الْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَ مَا أُنْزِلَ

مِنْ قَبْلِكَ وَ الْمُتَّقِينَ الصَّلَاةَ وَ الْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ

الْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا

عَظِيمًا (162)

The people of the book ask thee to cause a book to descend to them from heaven: indeed they asked Moses for an even greater (miracle), for they said: "Show us Allah in public," but they were seized for their presumption for their presumption, by thunder and lightning. Yet they worshipped the calf even after clear signs had come to them; even so we forgave them; and gave Moses manifest proofs of authority. And for their covenant we raised over them (the towering height) of Mount (Sinai); and (on another occasion) we said: "Enter the gate with humility"; and (once again) we commanded them: "Transgress not in the matter of the Sabbath." And we took from them a solemn covenant. (They have incurred divine displeasure): in that they broke their covenant; that they rejected the signs of Allah; that they slew the messengers in defiance of right; that they said, "Our hearts are the wrappings";— Nay, Allah hath set the seal on their hearts for their blasphemy, and little is it they believe;— That they rejected faith; that they uttered against Mary a grave false charge; That they said (in boast), "We killed Christ Jesus the son of Mary, the messenger of Allah";— but they killed him not, nor crucified him. Only a likeness of that was shown to them. And those who differ therein are full of doubts, with no (certain) knowledge, but only conjecture to follow, for of a surety they killed him not:— Nay, Allah raised him up unto Himself; and Allah is exalted in power,

~~~~~

wise;— and there is none of the people of the book but must believe in him before his death; and on the day of judgment he will be a witness against them; For the iniquity of the Jews We made unlawful for them certain (foods) good and wholesome which had been lawful for them;— in that they hindered many from Allah's way;— that they took usury, though they were forbidden; and that they devoured men's wealth wrongfully;— we have prepared for those among them who reject faith a grievous chastisement. But those among them who are well-grounded in knowledge, and the believers, believe in what hath been revealed to thee and what was revealed before thee: and (especially) those who establish regular prayer and pay Zakat and believe in Allah and in the last day: to them shall We soon give a great reward.

اے نبی، یہ اہل کتاب اگر آج تم سے مطالبہ کر رہے ہیں کہ تم آسمان سے کوئی

تحریر ان پر نازل کرو تو اس سے بڑھ چڑھ کر مجرمانہ مطالبے یہ پہلے موسیٰ سے

کر چکے ہیں۔ اُس سے تو انہوں نے کہا تھا کہ ہمیں خدا کو علانیہ دکھا دو اور اسی

سرکشی کی وجہ سے یکایک ان پر بجلی ٹوٹ پڑی تھی۔ پھر انہوں نے منجھڑے کو

اپنا معبود بنالیا، حالانکہ یہ کھلی کھلی نشانیاں دیکھ چکے تھے۔ اس پر بھی ہم نے

ان سے درگزر کیا۔ ہم نے موسیٰ کو صریح فرمان عطا کیا، اور ان لوگوں پر طور

کو اٹھا کر ان سے (اُس فرمان کی اطاعت کا) عہد لیا۔ ہم نے ان کو حکم دیا کہ

دروازے میں سجدہ ریز ہوتے ہوئے داخل ہو۔ ہم نے ان سے کہا کہ سبت کا

قانون نہ توڑو اور اس پر ان سے پختہ عہد لیا۔ آخر کار ان کی عہد شکنی کی وجہ سے، اور اس وجہ سے کہ انہوں نے اللہ کی آیات کو جھٹلایا، اور متعدد پیغمبروں کو ناحق قتل کیا، اور یہاں تک کہا کہ ہمارے دل غلافوں میں محفوظ ہیں۔

حالانکہ درحقیقت ان کی باطل پرستی کے سبب سے اللہ نے ان کے دلوں پر ٹھپہ لگا دیا ہے اور اسی وجہ سے یہ بہت کم ایمان لاتے ہیں۔ پھر اپنے کفر میں اتنے بڑھے کہ مریم پر سخت بہتان لگایا، اور خود کہا کہ ہم نے مسیح، عیسیٰ ابن مریم، رسول اللہ کو قتل کر دیا ہے۔ حالانکہ فی الواقع انہوں نے نہ اس کو قتل کیا نہ صلیب پر چڑھایا، بلکہ معاملہ ان کے لیے مشتبہ کر دیا گیا۔ اور جن لوگوں نے اس کے بارے میں اختلاف کیا ہے وہ بھی دراصل شک میں مبتلا ہیں، ان کے پاس اس معاملہ میں کوئی علم نہیں ہے، محض گمان ہی کی پیروی ہے۔

انہوں نے مسیح کو یقین کے ساتھ قتل نہیں کیا، بلکہ اللہ نے اس کو اپنی طرف اٹھالیا، اللہ زبردست طاقت رکھنے والا اور حکیم ہے۔ اور اہل کتاب میں سے کوئی ایسا نہ ہوگا جو اس کی موت سے پہلے اس پر ایمان نہ لے آئے گا، اور

قیامت کے روز وہ ان پر گواہی دے گا۔ غرض ان یہودی کے اسی ظالمانہ رویہ کی بنا پر، اور اس بنا پر کہ یہ بکثرت اللہ کے راستے سے روکتے ہیں، اور سود لیتے ہیں جس سے انہیں منع کیا گیا تھا، اور لوگوں کے مال ناجائز طریقوں سے کھاتے ہیں، ہم نے بہت سی وہ پاک چیزیں ان پر حرام کر دیں جو پہلے ان کے لیے حلال تھیں، اور جو لوگ ان میں سے کافر ہیں ان کے لیے ہم نے درد ناک عذاب تیار کر رکھا ہے۔ مگر ان میں جو لوگ پختہ علم رکھنے والے ہیں اور ایماندار ہیں، وہ سب اُس تعلیم پر ایمان لاتے ہیں جو اے نبی، تمہاری طرف نازل کی گئی ہے اور جو تم سے پہلے نازل کی گئی تھی۔ اس طرح کے ایمان لانے والے اور نماز و زکوٰۃ کی پابندی کرنے والے اور اللہ اور روز آخر پر سچا عقیدہ رکھنے والے لوگوں کو ہم ضرور اجر عظیم عطا کریں گے۔

ऐ नबी, ये अहले-किताब अगर आज तुमसे मुतालबा कर रहे हैं कि तुम आसमान से कोई तहरीर उनपर नाज़िल कराओ तो इससे बढ़-चढ़कर मुजरिमाना मुतालबे ये पहले मूसा से कर चुके हैं । उससे तो इन्होंने कहा था कि हमें खुदा को अलानिया दिखा दो और इसी सरकशी की वजह से यकायक इनपर बिजली टूट पड़ी थी । फिर इन्होंने बछड़े को अपना माबूद बना लिया, हालाँकि ये खुली-खुली

निशानियाँ देख चुके थे | इसपर भी हमने इनसे दरगुज़र किया | हमने मूसा को सरीह फ़रमान अता किया और इन लोगों पर तूर को उठाकर इनसे (इस फ़रमान की इताअत का) अहद लिया | हमने इनको हुक्म दिया कि दरवाज़े में सजदारेज़ होते हुए दाखिल हो | हमने इनसे कहा कि सब्त का क़ानून न तोड़ो और इसपर इनसे पुख़्ता अहद लिया | आख़िरकार इनके अहदशिकनी की वजह से, और इस वजह से कि इन्होंने अल्लाह की आयात को झुठलाया, और मुतअद्दाद पैगम्बरों को नाहक क़त्ल किया, और यहाँ तक कहा कि हमारे दिल ग़िलाफ़ों में महफूज़ हैं— हालाँकि दरहकीकत इनकी बातिलपरस्ती के सबब से अल्लाह ने इनके दिलों पर ठप्पा लगा दिया है और इसी वजह से ये बहुत कम ईमान लाते हैं— फिर अपने कुफ़्र में ये इतने बढ़े कि मरयम पर सख़्त बुहतान लगाया, और खुद कहा कि हमने मसीह, ईसा इब्ने-मरयम, रसूलुल्लाह को क़त्ल कर दिया है— हालाँकि फ़िल-वाक़े इन्होंने न उसको क़त्ल किया और न सलीब पर चढ़ाया, बल्कि मामला उनके लिए मुश्तबह कर दिया गया | और जिन लोगों ने इसके बारे में इख़तिलाफ़ किया है वे भी दरअसल शक़ में मुब्तला हैं, इनके पास इस मामले में कोई इल्म नहीं है, महज़ गुमान ही की पैरवी है | उन्होंने मसीह को यकीनन क़त्ल नहीं किया, बल्कि अल्लाह ने उसको अपनी तरफ़ उठा लिया, अल्लाह ज़बरदस्त ताक़त रखनेवाला और हकीम है | और अहले-किताब में से कोई ऐसा न होगा जो उसकी मौत से पहले उसपर ईमान न ले आएगा और क्रियामत के रोज़ वह उनपर गवाही देगा— गरज़ इन यहूदियों के इसी ज़ालिमाना रवैये की बिना पर और इस बिना पर कि ये बक़सरत अल्लाह के रास्ते से रोकते हैं, और

~~~~~

सूद लेते हैं जिससे इन्हें मना किया गया था, और लोगों के माल नाजाइज़ तरीकों से खाते हैं, हमने बहुत-सी वे पाक चीज़ें इनपर हराम कर दीं जो पहले इनके लिए हलाल थी, और जो लोग उनमें से काफ़िर हैं उनके लिए हमने दर्दनाक अज़ाब तैयार कर रखा है | मगर इनमें से जो लोग पुख्ता इल्म रखनेवाले हैं और ईमानदार हैं वे सब उस तालीम पर ईमान लाते हैं जो ऐ नबी, तुम्हारी तरफ़ नाज़िल की गई है और जो तुमसे पहले नाज़िल की गई थी | इस तरह के ईमान लानेवाले और नमाज़ की पाबन्दी करनेवाले और अल्लाह और रोज़े-आखिर पर सच्चा अक़ीदा रखनेवाले लोगों को हम ज़रूर अज़े-अज़ीम अता करेंगे |